

עפ"א 17195/11/22 - ואיל חסן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

29 נובמבר 2022

עפ"א 17195-11-22 חסן נ' מדינת ישראל - ופרקליטות המדינה המחלקה לאכיפת דיני
מקרקעין
בפני כב' הנשיא רון שפירא
מערער ואיל חסן ע"י ב"כ עו"ד אדיב מחול ועו"ד אילן חטיב
נגד
משיבה מדינת ישראל

פסק דין

בפני ערעור הנאשם (להלן: "המערער") על החלטה מיום 22.09.22 שניתנה במסגרת המ"ש 33505-03-22 של בימ"ש השלום עכו (כב' השופט וויליאם חאמד), ובמסגרתה נדחתה בקשת המערער להארכת מועד להגשת בקשה להישפט.

הרקע לערעור:

המערער הגיש לבימ"ש קמא בקשה להארכת מועד להישפט בהתייחס לקנס מנהלי שהוטל עליו ביום 30.06.21. ביום 01.12.19 הוציאה הוועדה המקומית לתכנון ובניה גליל מרכזי צו הריסה מנהלי של מבנה רצפת בטון הבנוי קירות בלוקים ואיסכורית מחופה בגג בשטח של כ-1,360 מ"ר בכפר ג'וליס. תוקפו של צו ההריסה המנהלי הוארך, לבקשת הוועדה המקומית, פעמיים, וזאת במסגרת תיק 28779-01-20, עד ליום 22.07.20. ביום 04.08.20 ניתן צו הריסה מנהלי על ידי מנהל מחוז צפון ביחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה. ביום 24.05.20 חתם מנהל מחוז צפון ביחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה על התראה לפני הטלת קנס מנהלי קצוב על עבירות תכנון ובניה, אשר יועדה למערער. המשיבה טענה בבימ"ש קמא כי ההתראה נמסרה למערער באמצעות הדבקתה על דלת ביתו וזאת משום שהמערער ובני משפחתו סירבו לפתוח את הדלת כאשר שהו בבית באותה עת. ביום 30.06.21 נחתמה הודעה על הטלת קנס מנהלי קצוב בגין עבירות תכנון ובניה בסכום של 300,000 ₪ וכן התראה לפני הטלת קנס מנהלי בשל עבירה נמשכת. ההודעה וההתראה נמסרו, לטענת המשיבה, ביום 06.07.21, לאשתו של המערער אשר סירבה לחתום על אישור המסירה.

המערער טען בבימ"ש קמא כי נפל פגם בהליך ההמצאה של ההתראה מכיוון שלגבי התראה וקנס מנהלי חלה הוראת סעיף 35 לחוק העבירות המנהליות, התשמ"ו - 1985, אשר קובעת כי המצאת מסמכים תיעשה במסירה לידיו של אדם או במשלוח מכתב רשום לפי מענו של האדם עם אישור מסירה. לכן נטען כי מסירה על דרך הדבקת התראה על מבנה מסוים אינה בבחינת המצאה כדין ולכן גם ההודעה על הטלת קנס מנהלי בטלה. עוד טען המערער כי מסירת ההתראה והקנס בדרך של הדבקה מנוגדת לאמור בסעיף 15 לתקנות העבירות המנהליות, התשמ"ו - 1985, הקובע בעניין המצאת מסמכים כי הודעה או מסמך אחר שיש להמציאו לאדם על פי חוק ניתן להמציאו במשלוח מכתב רשום לפי מענו של אדם. כן נטען כי מעיון בתצהיר מוסר ההתראה עולה כי איש לא היה מצוי בבית בעת המסירה וכלל לא מצוין

כי ההתראה הודבקה על דלת הבית ודי בכל אלה כדי לקבוע כי המסירה לא בוצעה כדין. באשר להודעה על הטלת הקנס שנטען כי נמסרה לאשתו של המערער נטען כי לא ברור כיצד ידע השליח כי מדובר באשתו של המערער כאשר צוין כי היא סירבה למסור פרטים. נטען כי אין בטענת המשיבה לעניין הזמנתו של המערער לחקירה כדי לרפא את הפגם באי המצאת ההתראה וההודעה על הקנס בדרך הקבועה בחוק ובתקנות. כן טען המערער כי יש לאפשר לו להעלות טענותיו לעניין זיקתו למפעל.

המשיבה טענה כי בהתאם לתקנה 5(ב) לתקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי - תכנון ובניה), התשע"ח - 2018 (להלן: "תקנות העבירות המנהליות"), במקרה בו התקיימו הליכים מנהליים או שיפוטיים אחרים בעניינו של הנקנס, רשאי המפקח להטיל עליו קנס כאמור בתקנת משנה (א) אף בלא המצאת התראה. בעניינו של המערער הוועדה המקומית הוציאה צו הריסה מנהלי למבנה נשוא הודעת הקנס ואף הגישה בקשות למתן ארכה לביצוע הצו, בהן המערער היה משיב ומשכך לא קמה חובה להמציא למערער התראה לפני הטלת קנס מנהלי וההתראה שהודבקה על דלת ביתו נעשתה לפנים משורת הדין. אשר לטענת המערער בדבר ההמצאה לאשתו טוענת המשיבה כי סביר להניח כי אשת המערער הציגה עצמה ככזאת אולם סירבה למסור את שמה המלא ואת מספר תעודת הזהות שלה וכן סירבה לחתום על אישור המסירה. הואיל והמסירה בוצעה בביתו של המערער ומי שקיבלה לידיה את ההודעה על הטלת הקנס המנהלי הייתה אישה בוגרת ונראה כי היא מתגוררת עם המערער והיא בת משפחתו, די בכך כדי שההמצאה תהיה כדין.

בימ"ש קמא קבע כי במקרה דנן חל הסייג הקבוע בסעיף 5(ב) לתקנות העבירות המנהליות, שכן התקיימו הליכים מנהליים ושיפוטיים קודמים בעניינו של המערער. ביום 01.12.19 ניתן על ידי הוועדה המקומית לתכנון ובניה צו הריסה מנהלי בגין עבודה אסורה שהוקמה על המקרקעין. ביום 04.08.20 ניתן צו הריסה מנהלי לעבודה האסורה הנ"ל. ביום 15.01.20 ניתנה החלטה שיפוטית לפיה ניתנה ארכה לביצוע צו ההריסה המנהלי, עד ליום 22.03.20, וזאת במסגרת תיק תו"ב 28779-01-20. ביום 14.03.20 ניתנה החלטה שיפוטית לפיה ניתנה ארכה נוספת לביצוע הצו הנ"ל עד ליום 22.07.20. המערער היה המשיב 2 בשתי בקשות אלה. כמו כן, המערער זומן לחקירה בשלושה מועדים שונים.

על כן, נקבע כי מאחר שהתקיימו הליכים מנהליים ושיפוטיים בעניינו של המערער באשר לבניה האסורה נשוא בקשה זו, רשאי היה המפקח להטיל על המערער את הקנס אף בלא המצאת ההתראה האמורה בה. עוד נקבע כי נוכח חלוף פרק זמן ניכר מאז מתן הקנס המנהלי ועד להגשת הבקשה כאן, נוכח העובדה כי המערער היה צד להליכים קודמים בגין אותן עבודות בניה ונוכח העובדה כי בעניין אותן עבודות ניתנו מספר צווי הריסה והפסקה שהופרו, פעם אחר פעם, לא מצא בימ"ש קמא להיעתר לבקשה למתן ארכה להגיש בקשה להישפט. צוין כי מתן ארכה כאמור אינה אוטומטית והמחוקק ציווה כי הדבר ייעשה אך בהתקיים נימוקים מיוחדים להצדיק זאת. נקבע כי בעניינו של המערער לא התקיימו נימוקים כאמור ומנגד מתקיימות נסיבות מחמירות המחייבות לדחות את הבקשה. בסופו של דבר נדחתה בקשתו של המערער להארכת מועד להגיש בקשה להישפט ולביטול הליכי הגבייה נושא הבקשה.

תמצית טענות הצדדים:

המערער טוען כי נודע לו על הטלת הקנס לראשונה עת הוטל עיקול על חשבון הבנק שלו. נטען כי הבקשה להארכת מועד הוגשה מטעמי ספק בלבד וכי בקשתו להישפט הוגשה למעשה במועד. לחילופין נטען כי שיקולי הצדק מצדיקים הארכת המועד. נטען כי בימ"ש קמא שגה עת לא קבע שהבקשה להישפט הוגשה במועד ועת דחה את הבקשה.

להארכת מועד שהוגשה מטעמי ספק ומנימוקים של שיקולי צדק. נטען כי כל ההליכים הנטענים על ידי המשיבה אשר התקיימו לפני הגשת הבקשה של המערער אינם רלוונטיים כלל לשיקולים לאפשר למערער להישפט על הודעת הקנס. נטען כי הטענות הללו הועלו באופן חד צדדי על ידי המשיבה בפני בימ"ש קמא, ללא שהתקיים בהן דיון לגופן וללא שאומתו בתצהיר מטעם המשיבה. באשר לקנס המנהלי נטען כי לא ברור מדוע המשיבה כיוונה חציה לכיוון המערער בלבד למרות שאינו הבעלים של החלקה ולא עשה בה כל שימוש כנטען בהתראה ובהודעה. נטען כי המערער כלל לא ידע על ההליכים המנהליים או השיפוטיים הקודמים שהתקיימו וכי מעשי המשיבה לוקים בחוסר תום לב וברשלנות והתנהגותה אינה מזכה אותה בפרס בצורת פטור מקיום חובה חשובה ביותר של המצאת התראה לפני הטלת קנס שאף ההודעה בגינו לא נמסרה כדין. נטען כי הנפקת שתי התראות מצד המשיבה מעידה על כך שגם היא ראתה עצמה מחויבת להמציא התראה בודעה שהמערער לא ידע על ההליכים הקודמים וכי עצם חתימת התראה נוספת מהווה הודאה של המשיבה שההתראה הקודמת לא נמסרה כדין. על כן, מבוקש לקבוע כי המשיבה לא הייתה פטורה מהמצאת התראה וכי ההתראה לא הומצאה כדין ולכן הטלת הקנס הייתה שלא כדין. המצאת התראה הינה עניין מהותי היוצר זכות מהותית לתקן המעוות ולחדול מביצוע העבירה לפני נקיטת הליך של הטלת קנס כבד ולכן אין להתעלם מחובת קיומו בצורה תקינה.

עוד טוען המערער כי חלוף הזמן מאז מתן הקנס אינו שיקול רלוונטי כל עוד לא הוכחה המצאת הצו למערער. לא הוכח שהמערער ידע על הליך קודם. נטען כי שגה בימ"ש קמא כאשר ציין כי בגין אותה עבודה ניתנו מספר צווי הפסקה שהופרו פעם אחר פעם שכן כל מטרת המערער בבקשה להישפט היא להוכיח שלא הוא עושה עבודה או שימוש. נטען כי הארכת המועד תינתן לא רק בהתקיים טעמים מיוחדים אך בנסיבות המערער כן קיימים כאלה, שכן המערער לא ידע על ההודעה. נטען כי בימ"ש קמא טעה עת יצא מנקודת הנחה שהמערער היה מודע להליכים הקודמים ונטל בהם חלק וכי בוצעה לו מסירה כדין. אמנם המערער זומן למשטרה שהודיעה לו על קיום צו הריסה, אך הדבר לא היה לצורך מסירה אלא לצורך התכוננות המשטרה למתן סיוע בביצוע הצו, ביצוע שלא בוצע, משיקוליה של המשיבה. נטען כי השימוש הופסק זמן רב לפני ההתראה הראשונה ולכל המאוחר לפני ההתראה השנייה ולא היה מקום להמשך נקיטת הליכים נגד שימוש שלא התקיים וכל ההליכים שננקטו לא היו תקינים. משהופסקה העבירה לא היה מקום לעשות שימוש בסמכות המנהלית ועל המשיבה היה לפנות להליכים שיפוטיים רגילים.

המשיבה טוענת כי נעשו כמה פעולות והטענה שהמערער לא ידע על ההליכים זו היתממות לשמה. השם שלו מתנוסס על החשבונות והמכתבים ועל העוסק המורשה. התמונה שלו עם הילדים שלו הייתה במשרד בתוך המבנה. אי אפשר להתכחש לקשר שלו למבנה. הוא לא יכול לטעון שלא ידע שהמפקחים מגיעים לשם ומפריעים להם לבצע את עבודתם ומאיימים עליהם. ההתראה הראשונה הודבקה ונכון שזו לא הדרך הנכונה אך החוק קובע שאם היו הליכים קודמים והוא ידע עליהם, המשיבה פטורה מלבצע מסירת התראה. הקנס הומצא לו בביתו לאשתו והיא סירבה למסור פרטים ולחתום. שם נמסרה התראה נוספת על קנס קצוב. מדובר בשתי התראות שונות שנמסרו במועדים שונים. לכן קבעה השופטת שלא הייתה חובה לבצע התראה. ההתראה על קנס קצוב נמסרה כדין. אין בטענות המערער בסיס. כשבועיים לפני מסירת ההתראה היו מפקחים במקום שצילמו את השם שלו והתמונה שלו. אין ספק שזה שלו.

יצוין כי במהלך הדיון שהתקיים הציע בימ"ש זה לצדדים שהמערער יפקיד סכום מסוים ובימ"ש זה יחזיר את הדיון בעניין לבימ"ש קמא על מנת שידון בטענותיו לגופן. המשיבה הסכימה להארכת המועד להגשת הבקשה להישפט בתנאי שהמערער יפקיד את כל סכום הקנס המקורי. המערער הודיע כי אין ביכולתו לשלם את כל סכום הקנס המקורי מאחר

שהבנק לא אישר זאת מאחר שהמשיבה הטילה עיקול על חשבון הבנק של המערער.

דין ומסקנות:

המקרה שבפני הוא דוגמה מובהקת של ניסיון להמנע מקיום צווים מנהליים וגרירת הליכים כדי לקבוע עובדות בשטח. עם זאת, לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת החלטתו של בימ"ש קמא הגעתי למסקנה כי למרות שלא נפל בהחלטת בימ"ש קמא פגם מהותי המצדיק את התערבות ערכאת הערעור, יש מקום ליתן למערער הזדמנות לטעון טענותיו לגופו של עניין, אך זאת כנגד הפקדה של מלוא סכום הקנס המנהלי שהוטל עליו בקופת בית המשפט.

כאמור לעיל, בימ"ש קמא קבע בהחלטתו כי הרשות פטורה מהמצאת התראה על הטלת הקנס המנהלי שעה שהתקיימו הליכים מנהליים או שיפוטיים קודמים, וזאת כאמור בסעיף 5(ב) לתקנות העבירות המנהליות. נקבע כי במקרה דנן חל הסייג האמור בסעיף 5(ב) לתקנות שכן התקיימו הליכים מנהליים ושיפוטיים קודמים בעניינו של המערער. צוין כי ניתן צו הריסה מנהלי לעבודה האסורה, כי המערער היה משיב בבקשות שהוגשו לביהמ"ש וכי המערער זומן לחקירה בעניין בשלושה מועדים שונים. לכן נקבע כי המפקח היה רשאי להטיל על המערער את הקנס אף בלא המצאת ההתראה. לאור חלוף הזמן מאז מתן הקנס המנהלי ועד להגשת הבקשה לבימ"ש קמא וכן נוכח העובדה שהמערער היה צד להליכים קודמים בגין אותן עבודות בניה וכי ניתנו מספר צווי הריסה והפסקה שהופרו, פעם אחר פעם, לא מצא בימ"ש קמא להיעתר לבקשה למתן ארכה להגיש בקשה להישפט נשוא הבקשה.

כאמור, לא מצאתי כי נפל פגם מהותי בהחלטה. אני סבור כי בימ"ש קמא פסק על פי הדין. כן סבור אני כי על פני הדברים נראה שמדובר בזלזול חמור מצד המערער בשלטון החוק ובהליכים המנהליים והמשפטיים. מדובר בעבירות הפוגעות במרקם התכנוני, בשמירה על שלטון החוק והסדר הציבורי, עבירות המוגדרות כ"מכת מדינה" וזלזול בשלטון החוק, אשר מבוצעות למטרת רווח. כן נראה, על פני הדברים, כי המערער ביצע עבירות במשך שנים רבות, בניגוד לצווים שניתנו, תוך זלזול מחפיר בשלטון החוק ובהחלטות וצווים שיצאו תחת ידי הרשויות וביהמ"ש.

יחד עם זאת, לאור טענת המערער כי הוא כלל אינו המחזיק או הבעלים של הנכס וכי לא היה מודע להליכים שהתנהלו בעניין זה, וכן לאור טענתו כי לא ניתנה לו ההזדמנות להשיב לטענות המשיבה לעניין יישומה של תקנה 5(ב) לתקנות העבירות המנהליות על עניינו, סבורני כי יש מקום ליתן לו את יומו בביהמ"ש ואת האפשרות לטעון טענותיו לגופו של עניין. עם זאת, לאור הרקע העולה מתיק זה, שנראה על פני הדברים כזלזול מחפיר של המערער בצווים והליכים שהתנהלו בעניין זה, סבורני כי יש להתנות את בקשתו להארכת מועד להגיש בקשה להישפט בהפקדת סכום הקנס שהוטל עליו בקופת בית המשפט, וכך אני מורה.

החלטת בימ"ש קמא מיום 22.09.22, הדוחה את בקשת המערער להארכת מועד להגיש בקשה להישפט תבטל בכפוף להפקדת סכום הקנס שהוטל, סך של 300,000 ₪, שיופקד על ידי המערער בקופת בימ"ש קמא וזאת עד ליום 29.12.22. אם לא יופקד הסך הנ"ל עד ליום 29.12.22, תישאר החלטת בימ"ש קמא על כנה. מובן כי אם לאחר שמיעת הטענות בבית משפט קמא יוחלט לבטל את החיוב בקנס, יוחזר הסכום שיופקד לידי המערער.

בשולי האמור נזכיר כי הגם שכותרת ההליך היא עפ"א הרי שבסופו של יום מדובר בהליך של ביקורת מנהלית על הליך מנהלי שבוצע, הן ככל שהדבר נוגע להיקף התערבות בית המשפט והן בנוגע לכלל ההבטים הדיוניים, לרבות האפשרות לפסיקת הוצאות משפט.

יש להעביר את פסק הדין לצדדים, באמצעות ב"כ, ולתיק בימ"ש קמא.

ניתן היום, ה' כסלו תשפ"ג, 29 נובמבר
2022, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא